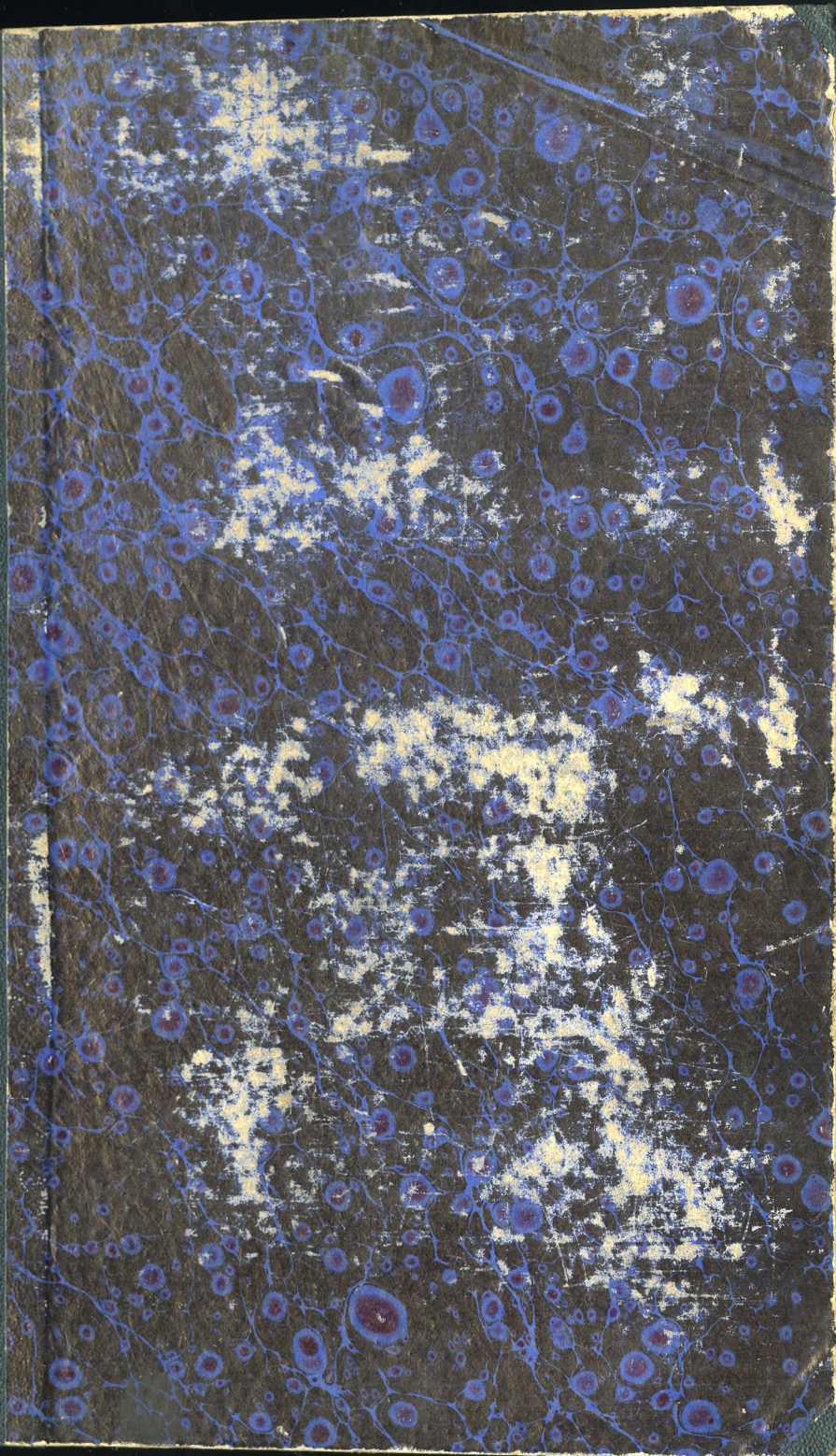

Politikai
röpiratok,

55.

55
424
Mi örökíti, s teszi áldottá köztünk a
nagyemberek emlékezetét?

EGYHÁZI BESZÉD,

MELYET NÉHAI

Gr. SZÉCHÉNYI ISTVÁNNAK,

A LEGNAGYOBB MAGYARNAK

gyász-émlékünnepe alkalmával a miskólczi helvét
hitvallásuak avasi templomában 1860-ik év Aprilis
22-ik napján elmondott

KÚN BERTALAN

miskólczi h. h. lelkész.

MISKÓLCZ 1860.

NYOMT. RÁCZ ADÁM MEGYEHÁZUTCZA 1670. SZ.

616732 00 564908

E I ő f o h à s z .

Bölcs és igaz Isten! ki végéremehetetlen tanácsoddal igazgatod az emberiség sorsát, — hozzád jöttünk a hálás emlékezet szelid áldozatával, hogy midőn szent nevednek szivünkben megadjuk a dicséretet, újítsuk meg lelkünkben azon nagyemberek emlékezetét is, kiket időnként támasztván közöttünk örök hatalmaddal mint vérünkben valókat, lépéseinknek irányadóivá, a jónak szigaznak szeretetében példányképeinkké, — általában magas rendeltetésünk ösvényén lelkesítőinkké tettél. —

Noha már ők a testi halál mély álmát alusszák, — poraik a föld poraihoz tértek vissza, honnan vétettek vólt: mindazáltal áldó szellemök, — melyben nekik istenséged erejének egy részét kölcsönözted, — velünk van most is, s emberi nemzetségünkkel vele lesz az idők végeig. —

Áldott légy jó atyánk! hogy az embert magadhoz sokrészben hasonlóvá titted, hogy lépéseket raktál le munkássága utjában, melyeken ő nemes és hű törekvése, s ez által kiküzdhető lelki nagysága által képedmássává lehet e földön, —

áldást áraszthat milliókra, s az igazság és szeretet munkáiban magát, mint te, — megdicsőítheti. — Óh az ily nagyok s dicsők emlékezetének, köztünk időről-időre való fentartásaért áldjuk ma mi különösen szent nevedet, — mert lelkünk mélyen érzi, miszerint halhatatlanságunk kezességét birjuk abban, hogy emberinemünk jeleseivel holtuk után is társalkodhatunk, s az ő róluk ránk örökség gyanánt maradt dolgokban gyönyörködhetünk. —

Óh tartsd fen köztünk ezt a boldogító viszonyt az idők változásának daczára is! hiszük fel is tartod, mert tökéletességed és lelkünk java ezt kívánja. — Tedd áldottá országod terjesztésében, s a népek boldogításában kitűnő emberek kedves emlékezetét; adjad hogy legyen ez örök magva köztünk minden szépnek, jónak és nagyoknak!

Minket pedig élő gyermekidet ruházz fel háládatossággal, hü emlékezettel, s a léleknek minden jóra főgékony erőivel, hogy azon szent kincseket, melyeket nemünk nagyjai elvekben, tetteikben, erkölcsi életmódjukban ránk hagytak és hagyádnak örökségül, — tarthassuk meg és nevelhessük saját hasznos munkásságunk által javunkra, s a te dicsőösségedre.

Most is közelebb míg ez órában nálad, s a hozzád költözött nagy lelkek társaságában fogunk mulatni, — légy köztünk szent lelked erejével, s áld meg gyászünneplésünket Ámen.

S Z Ö V E G.

Sóltár CXII, 4, 5, 6, v.

Fénylik a sötétségben is az igazak világossága, a kegyelmes, irgalmas, és igaz Isten által. A jó férfi az ő dolgait igazán viseli: Annakokáért örökméltóságban lesz az igaz. —

Az emberikebel a legnemesebb szellemierők, legbóldogitóbb erkölcsi kötelességek tüzhelye. Úgy alkotta a bölcs isten az emberi szívet, hogy miként gyújtóüveg a reá eső napsugarakat tüzpontjában összeszedi, s az eleibe eső tárgyakra fokozott erővel visszalöveli: úgy a szív is szedje össze, magában azon világosságot, melyet benne a közhasznúság napjaként fénylett nagyemberek meggyújtottak, — őrizze azt hiven hálás kegyelete oltárán, és századok múlva is sugározza vissza azokra a nagy férfiakra, kik azt, az örök istenség mélységes titkaiba mint egy behatva, — nemünk javára meggyújtották. —

Az emberi szív ezen ösztönszerű, de erkölcsi jelleménél fogva fönséges kegyeletében, egy neme nyilatkozik a hálaáldozatnak, mely mint Ábelé

bizonyval égbeemelkedik, — vagy mint Elizeusén, megnyugszik az ég szerelme, mikép igazoltatnék ez által is, “hogya az igaz és nagylelkű embereknek még, emlékezete is örök és áldott legyen köztünk, élők közt., —

És méltán! mert a valódi nagyemberek nem csak rövid ideig fénylő meteorok; nemcsak saját koruk napjai, nemcsak a hozzájuk közel esőket melegengetik szeretetök melegének áldásával, — hanem a jövő nagyság, jólét, dicsőség felvirágzásának magvait hintvén el, beláthatlan meszsze időkre hatnak az emberiségre. — Az ő igazság és állhatatosság tűzpróbáiban megőrzött életök oly nyitott könyv, melynek betűit a történelem soha nem hagyja elhomályosodni, oktatólag beszél ez az élökhöz akkor is, mikor már ők a földön nincsenek; emlékezetben fenmaradt tapasztalataik nyomán, szellemök, elveik s dicső példájok vonzerejétől időről-időre okosabbá s erősebbé lévén az élönemzedék, — velök s általok közeledik az emberiség rendeltetésének nagy céljához. —

Ki ne járna azért el, hű emlékezete szárnyain azon szent helyekre, hol az emberiség nagyjainak pommaradványaik nyugszanak? ki ne mulatna valóságos áhitattal azon emlékeknél, melyeket az egyes népcsaládok saját jelesciknek, — a hazafiúság példányainak, a vallás, tudomány, polgáriasodás nagy apostolainak, hálájuk jeléül emeltek? Óh bi-

zony tanulni, — bölcsességet, élettapasztalást, halhatatlanságot meríteni jár oda a résztvevő ivadék! mert nem a holt szobrok vonják oda az élőt, hanem a tanok, az elvek, nemes törekvések, s az azokban nyilatkozott szellem, melyet ők örökségül hagytak, — mely mindanyiszor újra meg újra éled lelkünkben valahányszor a valódi nagyemberek sirját felkeressük. —

Vajjon a buzgó israelita, ok nélkül mulat-e még most is emlékezetével a Nébó hegyén? nem azért-e hogy a Mózes nagy szellemét, a maga teljességében érezze? A Muhamedan miért fordul arczczal a szentváros fele, — nem azért-e hogy a buzgóság frissebb levegőjét szívja a nagy Alláh tiszteletére? Mi is miért kötünk ki emlékezetünkkel oly gyakran, azon szent helyeken, hol a világ idvezítője földi küzdelmekkel-teljes pályáját megfutotta? vagy hol az ő áldott szellemétől lelkesült reformatoraink, világbóldogító szerepüket lejátszották?

Óh bizony, valami ellenállhatlan benső ösztön vonja azon tájak fele szívünket, hol az emberiség nagyjai, feledhetetlen jótevői alusszák örökálmait! mert hisszük, hogy azon szent helyek fölött, az emberiség hármas nemtője, — a hála, hűség s tisztelet szent geniuszai virasztanak, s a kegyelet vonja oda lelkünket, hogy ott életökből, s példájokból mint az erény tiszta kútforrásaiból, halhatatlanság italát merítsünk lelkünknek.

Azért mulassunk ma a nagy s igaz emberek sirjánál szívünk hálás emlékezetével, kössünk gyász-fátyolt szívünk bánatából emlékszoobraikra, és az elhunytokon szenvedett veszteség hacsak egy kis részbeni kárpottásául is, tanuljuk meg, —

miképpen lehet köztünk örökíteni, s áldottá tenni az elhunyt nagyemberek emlékezetét?

Kérdést nem szenved, hogy halandó ember nagygyá, áldottá, örökemlékezetűvé csak az által lehet, ha elveiben, munkásságában, erkölcsi életmódjában az örökigazságot, s szeretetet személyesíti, — vagy ha mint ilyennek meggyőződése, tökéletesen összhangzik cselekedeteivel: akkor lehet valaki a nagyoknak s igaznak példányképe, kiről az mondatik a soltárok könyvében, „*hogy virágozik mint a pálmafa, és megnő mint a Libanus czédруса*“ Solt: 92: 13. és a kinek erkölcsi főtulajdona az, hogy mint delej, — von maga után. — De magában az ily nagyság is csak elvont maradna, miként a napfénye, ha nem a természet országában világíthatna, ha jótékonyágának mezeje nem vólna: az emberi nagyság is elenyészne magában, ha nem találna termékeny földre az egymás után következő nemzedékek szívében, mely a nagyok s igazak példájának erejét felfogja s gyümölcsözővé teszi. —

E szerint a nagyemberek emlékezete is,

csak úgy lesz áldott s örök. ha az egymásután következõ nemzedékek, —

1-ör Elveiknek hû képviselõi

2-ör A reájok örökség gyanánt hagyott munkájuknak lelkes folytatói

3-ör Erkölcsi életmodjuknak tántoríthatlan követõi lesznek. —

Ezen általam föbb vonásaikban kifejtendõ igazságoknak helyes, és alapos felfogása, költse fel szívünkben a nagyemberek eránt hálánk szent érzelmeit, szüljön keblünkben példájok követésére szilárd elhatározást, — s e légyen ama hervadhatatlan koszorú, melyet ma áldott emlékezetök oltárára teszünk. —

Azt mondánk, hogy a nagy s igaz emberek emlékezte áldott s örök csak úgy lehet közöttünk

1-ör Ha elveik hû képviselõi leszünk. Minden bizonynyal csak így! mert mint az erős, sok időre néző gyümölcsfának leginkább egészséges gyökereiben tenyészik életereje, termékenysége, — sőt fenmaradásának biztósítóka: úgy az emberi igaz és nagy tettek csak elvekben gyökerezhetnek, — ezekből vesznek azok táplálékot, jótékonyáguk, tartósságuk, s hatásuk ereje egyedül meggyöződés-szülte elvektől függ. Ily értelemben neveztetnek a szentírásban az igazak „élőköveknek,“ 1. Pet. és 2, 5. A hit és elv nélküli emberek pedig merő nádszál-

nak, Mát. 12. 20. mely meg török, — mely a széltől ide s tova hajtogatatik — És méltán! mert elv nélkül semmiféle tettünk sem számíthat tartósága, s kellő hatásra; ingatagság kétértelműség jellemzi azokat, — következésképp utánzásra méltóknak, életrevalóknak nem ítélik azokat az emberek, — És lehetne — e valaha az ily tettek által alapítandó jólét s társas boldogság állandó diadalára számítanunk? Épen nem! minden nemes és hatásos tettek az igazságróli hű meggyőződésben kell gyökereznie, hogy erkölcsi hatásmű legyen, hogy a közjót előmozdítsa; akkor felfogják annak szent czélzatát azok, kik szemlélői voltak, összegyülekeznek azon zászlók alá, melyeket az ily tettek emberei tűztek ki, s nemes példájukat hű követés által őrzik meg a feledékenységtől. „Vetés lesz“ az ily tettekből, mint bölcs Salamon mondja, s nem fogja azt eldúlni az emberek változékony ítélete. —

Ha tehát az emberiség nagyjainak emlékezeteket áldottá s örökkévalóvá akarjuk tenni magunk közt, nekünk is arra kell igyekezni lelkünk minden erejével, hogy meggyőződésüket tegyük magunkévá, elveiknek legyünk hű képviselői, és azoknak diadalát tehehetségünk szerint előkészítsük akkor az a lélek fog minket is vezetni az élet czélja felé mely őket vezette: azok lesznek tetteink rugói, melyekre ők annyi súlyt fek-

tettek, hogy jótékonyvá s közhasznúvá tegyék életöket. Minden közhaszonra célzó lépésünk, kisebb — nagyobb vállalataink sikere, az ezekből kiáradó lelki gyönyörűség, azokra fog tőlünk vissza sugározni, kiktől elveinket öröklöttük, kik irányadói lettek meggyőződésünknek, gondolkodásmódunknak, — s így elveik hű követésében áldottá tesszük emlékezetöket. —

De örökitjük is azt, mert a hű követés által nevöket a történelem hideg lapjairól, honnan elébb-útóbb letörtené azokat csakugyan a feledékenység, — szive élő lapjára jegyzi fel az emberiség, hol azok Isten ígérete szerint „fényleni fognak örökön örökké mint a csillagok.“ ragyogni fognak az emberiség vallás, s haza óltárán, világosítani, nemesíteni fogják a családi kört, termékenyíteni a társadalom, tudomány, művészet, — szóval, az emberi-fejlődés mezejét; és minden ki az ily nagyok által szívébe vésett betűkre, a lélek betűire az elvekre figyelmezve lép a közjó óltárához, nemes tetteiben egyegy vonást újít meg a haza s vallás „szentjeinek jellemvonásukból, kiknek halála becsületos az úrnak szemei előtt“ Solt. 116, 15. —

„Igy veszi körül az igazakat a jó, kik örökséget hagynak unokáiknak.“ Péld. 13,21,22. Így örökitjük a nagyemberek emlékezetét a tőlök reánk örökségképen maradt elvek hű képviselése által. —

2-ik. Azonban valamint a nagyemberek nem elégszenek meg azzal, hogy a közjó érdekében tisztázott elveiket csupán csak hirdessék, hanem mint kilótt nyílvessző, egyenes irányban s határozottan haladnak elő elveikben kitűzött szent czéljaik létesítése felé: úgy nekünk sem elég csak vallani a nagyemberek elveiket, s dicsekedni meggyőződésük öröklésével, hanem a ránk örökségként szállott elveknek életet kell adnunk; munkájukat hálás utódokként kell folytatnunk; így örökitjük, s így tesszük áldottá köztünk emlékezetöket.

Igen csupán-csak így! mert avagy nem tudjuk-e hogy a legnagyobb emberek is határozott erejűek? — halandók mint a legkisebb közülünk; napjaik megszámlálvák, miként mieink; — ők is véges erővel hüzdhetnek az emberi boldogság útjában álló óriási akadályok ellen. Ugyanazért ritkának juthat osztályrészü az a szerencse, hogy elkezdett munkáját bevégezhesse, s lelkét azon legeltetve húnyhassa be szemeit örökálmra. A sok küzdés az ő erejüket is kifárasztja, a sok gond, csalódás, kisírtetek, az ő lelküket is megtörik, s elébb kidőlnek, mint sem a nagy mű melyet elkezdtek létesülhetendek, messze néző lelkök számítása szerint, — legtöbbsnyire az utókornak marad fen, annak bevégezése. —

Valóban a nagyoknak hivatása, e világon, nem annyira a bevékezés mint a nagy dolgok, alap-

köveinek lerakása, a bölcs tervezés, alaprajzok készítése, melyekre a jövőkor bizton építhessen: mert rövid ez a földi élet arra, hogy itt bölcs kezdetet is tegyünk, lelkesen is küzdjünk a kivitelben, és a nagydolgokat áldásteljesen be is végezzük. Mondjátok meg K. H. — jut-e mind erre idő, az emberi élet szűken mért esztendeiből? Sok részben a világalkotóhoz hasonlítanak e részben a nagyemberek. A teremtő lételt adott a világi dolgoknak s a beléjük oltott s rájuk ható természetierők által eszközli azok tova fejlődését: úgy a nagyemberek is alkotnak messzeidőkre néző hasznos dolgokat, de be nem végezhetvén azokat teljesen, főleg arról gondoskodnak, hogy a tovább fejtő ösztön-erőket élőkké tegyék, hogy így azok mint egy gondviselészerűleg tova fejlődjenek; életet adnak a nagy eszméknek, hogy azok diadalukat vivják ki, ha ők nem lesznek is többé. —

Ki nem látja az emberi dolgok ezen véges menetelében, a végtelen istennek örökkévaló tanácsát beszélni? azt mondja ez: „imé gyermekeim! adok nektek tulajdon nemetekből bölcs és hasznos emberket, kik világosságul legyenek tinektek nagyszerű rendelteléstek ösvényén, kik lelket öntsenek belétek, ha a jó útáiban ingadoznátok. De ők mindent nem végezhetnek elhelyettesetek, s a ti bődögságtokra; mi öröme

is lenne ennek reátok nézve? Magatoknak is kell tenni és küzdeni, nemesen, s a veletek közlött tehetségek mértéke szerint: így fog fényleni köztetek azoknak világossága, kiket mint világsavait köztetek előállítottam; így lesz azoknak emlékezte köztetek áldott, és örök, — s én is dicsőíttetni fogok általok! —

Úgy van, ily következetesen neveli Isten az emberiséget! támaszt embereket, nevel profétákat, vallás-és hazaoszlopokat, kik mint hajdan Illyés, mennyei világosság palástjában járnak a nép előtt; vagy mint Mozes biztos utat mutatnak az ígélet földéhez, ha végzetszerűleg. Josuéknak tartatott is fen, a népet annak birtokába bevezetni. —

Minden kornak, s benne minden nagyembernek megvan a maga szerepe az utókornak pedig szent kötelessége, hogy a munkát, melyet a nagyemberek megkezdtek, lelkesen folytassa, s végezze be a kezdők neve örökítésére. Így megy lépcsőzetesen bár, de biztosan előre az emberiség fejlődése útján, mert ez az út vezet a legbiztosabb iskolán, — az élettapasztalás s példák iskoláján keresztül, s így történhetik, hogy egyik kor, vállaira lép a másiknak; így támadhatnak a jeles ősök nyomdokain, még jelesebb unokák, kik munkájuk által áldotta és örökké teszik az atyák s ősök emlékezetét. Így teljesedik be az úr amaz ígérete: „irgal-

masságot cselekszemezeriziglena fiakfiával.
kik az én parancsolatimat megtartják..

Járjunk, óh járjunk azért mindig a jeles elődök nyomdokin! s tegyük áldottá s örökkévalóvá emlékezetöket az által, hogy a tőlök örökségként reánk szállott munkáknak legyünk buzgó s lelkes folytatói. Így valahányszor gyümölcseiben s áldásaiban gyönyörködünk annak a mit munkásságunk a közjólét élőfáján érlelt, s valahányszor lelkünkben a hiv küzdés jutalmaúl megszólal a helyeslő öntudat, mindannyiszor újraelvenedik lelkünk azon dicső emberekrei visszaemlékezésben, kik a közjó oltárán áldozták fel életöket, s annyiszor a hányszor ez történik velünk, az ő halhatatlanságuk korszorújába egyegy virágszálat tűzünk: —

De mindenekfelett örökítjük, s áldottá teszük a nagy emberek emlékezetét végre.

3-or Ha dicső szellemöknek méltó örökösöi, s erkölcsi életmódjuknak tántoríthatlan követői leszünk. — Szent könyvünk tanítása után tudjuk, „hogy a test és minden a mi testi, megtér a porhoz, honnan vétetett volt, de a lélek, s az a mi lelki,— örökké élni fog.“ Az emberi legfényesebb tetekben is van pedig testi, emberi rész,— melyet megváltoztat, elhomályosít elvégre az idő hatalma, s a feledékenység kitöröl az emberek emlékezetéből. Uj alakot ad az idő s viszonyok befolyása sokszor

az emberi tettekre, s olyanokká lesznek azok, mintha soha nem lettek volna. — Egyedül erkölcsi oldala az minden teltnek, minden munkásságnak, a mely állandó és örök. Azok a nemes indokok az a tiszta tántorithatatlan meggyőződés, mely a nemes szívet az igazhoz és jóhoz vonja. az a látatlan, de a szemben észrevehetőleg égő lelkitűz, mely a valódi nagy tetteknek életet szokott adni, — ezek minden változás közt fenmaradnak, mert ezek adják eltörölhetlen erkölcsi jellemét minden cselekedetnek, — mint a napnak a világosság, s melegség adja azt meg, hogy áldásteljes legyen. —

Ezen ismertető jellemet látjuk mi a nagyemberek életében uralkodni, — ily tettek egymásból folyó lánczolata, az ő egész erkölcsi életmódjuk; messze jár attól az önzés hiú dicsvágy, elbizakodás, kegyvesztés félelme, következzetlenség, tettetés, vagy más alacsonyáságnak még csak árnyéka is. A közjó, erkölcsiség s ezzel öszhangzó emberi műveltség, felvilágosultság és szabadság megalapításának szent munkája alkotja az ő életöket. —

A nagyok életében tehát, ha emlékezetöket áldottá akarjuk tenni, nem csupán azt kell néznünk, hogy mit tettek; — s mi eredmény koronázta eljárásukat? hanem miként jártak el nagy-szerű hivatásuk ösvényen? — micsoda eszközöket használtak céljaik kivitelére, s melyek voltak indítóokaik? mert csak tiszta szent cél ártatlan esz-

közök, nemes indokok, s ezek melletti tántoríthatlan meggyőződés vezethetnek bennünket nemes és nagy tettekre, melyeket sem a feledékenység el nem homályosíthat, sem az irigység és roszakarat elvtagadás gyanujával meg nem bélyegezhet. — Mint a legtökéletesebb kép, ha el van is találva minden vonásában, csak úgy lesz élethű, s teljességében kivehető, ha kellő világosság eleibe állítjuk; úgy az emberi tetteknek, s ezeken épült nagyságnak, az erkölcsi életmód adja meg azt a fénykört, melyben azt a hálás utódok kegyelletes tisztelete, s az azutáni nemes törekvés ösztönei megtartandják az idők végeig. — A nagyoknak s igazoknak köztünk élő nemes tetteikből hozzánk nyilván beszélő szellemök cselekszi azt, — hogyha olykor olykor az emberi közérőtlenség vas-törvényei alatt, megfélelkeznek egyik vagy másik nemzedék rendeltetéséről, tunyaság, elaljasodás, s szolgaság lelketölő hüneibe sülyedne, — az ősök dicsőszellemének ébresztő szavára felébredjen, s küzdje vissza elébbeni erkölcsi állását. —

Igen H.! az emberi sziv gyöngyében, az erkölcsiségben nyilatkozó szellem bir csak újjá teremtő erővel: mit a romlott világ a bűn, a tudatlanság, roszakarat, részvétlenség lerontonak, azt a világon diadalmaskodó erkölcsi szellem képes csak újra felépíteni, — az eset igaz ügynek csak ez adhat új lendületet.

Azért az emberi tettekben keressük állandóan azt, a mi tisztán erkölcsi, — a legyen előttünk kedves és követésre méltó a nagyemberek életében is, mert csak erkölcsi életmódjukat követve örökíthetjük az ő emlékezeteket. — De többet mondok: jellemző erkölcsi életmód nélkül nagyember, nem is képzelhető. — Ismeritek K. H. a villámlást, mennydörgést, s ezekkel járnai szokott szélveszeket: mondják hogy ezek hasznosok, — mert a levegőt tisztítják. De vizsgáljátok meg a tájékat, hol az orkán pusztítva elzúgott, vajjon felér-e a haszon, — azon kárral melyet az rémitve pusztító hatalma által maga után hagyott? — Így képzeljétek az oly ember életpályáját, kit erkölcsiség nélkül elégvak és szolgálalkü volt a világ nagynak nevezni; legfőlebb szemeket kapráztató világi dicsőség vezette az ily embert útában; hódító háborúk, pusztító vérengzések, erőszakos újítások jelelik annak előhaladását mindenütt, s nem azon áldásteljes csendes munkásság, mely a következetes sikerrel, s holdogítólag lefolyó emberi mivelődés történelmében, örökíteni szokta az igazak, s valódi nagyemberek emlékezetét. —

Jertek azért K. H. — mi mint a Krisztus igaz követői, az ilyen nagyemberek sirját keressük ma fel; és hálás emlékezetünk, mig ott el fogja zokogni, a lelki jáldozat hálakönyűit, — gyűjtsük össze magunk körül azon dicső szellemeket kik a csende-

sen folyó emberi-mívelődés ösvényjén magukat a tudomány, igaz hazafiúság, közerkölcsiség és vallássság ösvényjén mint a közjólét alapítói kitüntelték, s hálánkra érdemesítették, és az ő tiszteletükre tegyük e hármas fogadást:

hogy elveiknek hű képviselői,
az általuk megkezdett, s ránk örökségként hagyott jeles munkáinknak lelkes folytatói, és erkölcsi életmódjuknak tántorithatlan követői leszünk. —

De ne csak fogadjuk ezeket; hanem áldva a bölcs gondviselést, hogy a közülünk kiválasztott, s lelki kegyelmeivel bőven elhalmazott nagyemberek által akar bennünket szent akaratára tanítani, — kövessük őket az előnkbe kijelelt szent ösvényeken! Mert miért adta volna Isten az áldott napot, — hanemha azért, hogy annak áldásait élvezzük? Miért támasztotta, s támasztaná időnként a nagyembereket is, ha nem azért hogy bennünket élni tanítsanak, s az igaznak s jónak útaira vezessenek?

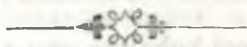
Van az emberi kebelnek egy nemes tehetsége, a hálás vissza emlékezés. Mint vándormadár hiven felkeresi azon tájékokat, melyek természetével összeegyeznek, — s ott mulat, ott keresi természetéhez illő élelmét: úgy lelkünk is keresse fel azon dicsők sirját, kik a tudomány művészet, polgáriasodás, általában az emberi mi-

veltség és jólét mezején magukat kitüntették. s szellemökből vegyen táplálékot. —

Különösen édes Magyar hazánk dicsőült nagyjainak szenteljük ma szívünk hálás emlékezetét! szellemökből vegyünk új életet, új ösztönöket a bölcs hazaszeretetre, törvénytiszteletre, vallásos buzgóságra, a nemzeti nyelv, nemzeti szokások, jótékony intézetek hő pártolására, — általában mindarra, mi nemzetünket nagygyá virágzóvá, s törvényes szabadságának élvezésében boldoggá teheti. És mielőtt a csak néhány nappal ez előtt meghalt, — s közöspanyánk a bánatos haza által méltán siratott legnagyobb magyarnak, Gr. Széchényi Istvánnak, — az igaznak, ezen szent helyre utánam jövő szónok, áldott emlékezetét, különösen is fogná dicsőíteni — mondjuk el egyszívvel s lélekkel mindnyájan:

Legyen örök és áldott köztünk a valódi nagyemberek emlékezete!!*)

Ámen.

(*Jegyzés: Ezen egyházi beszéd az April 15-ik napján kelt egyháztanácsi határozat következtében tartatott, s a rendes istenitisztelet szokott formái közt egyenesen a Széchényi-gyászinnep egyik tényező része volt: tárgyát általánosságban maga az egyh. tanács jelelte ki: mire való nézve ennek is, mint a Miskolczon tartott Széchényi gyászinnep, kiegészítő részének, de különben is jeles munkának kinyomatása, — az éneklő kar által meghatólag elzengett gyászhangokkal együtt méltányos és következetes dolognak ítéltetett — többek által.

GYÁS-HANGOK.

Énekelte a miskolczi féltanéda éneklőkara.

EMLÉKBESZÉD ELŐTT.

I.

A legnagyobb magyar húnytán
Mély gyász borong szét a hazán.
A világító tűzoszlop —
A vezérfény ellobogott;
Kialudt: és hamva felett
A nemzet méltán kesereg. —
Vérzik a seb, zajong a szív,
Mert mint Széchényi oly nagy, oly hiv
Magyar, köztünk sokáig lessz. —

II.

Nagy volt ő, s szellelnagyságát
Századokra ültette át. —
S miként az éltető napfény
Világolt, a tett mezején. —
Igy lett hazánk ébresztője
Mivelődésünk nemtője. —
Lelke magasztos jelszava —
S nemes szive fő óhajtása
Ez volt: „Legyen nagygyá a hon.”

III.

Atyánk népeknek istene!
Küldj irt nemzetünk sebére
Mielébb! mert a seb mély, —
Mellyet elhunytával ejtél
A nagy honfinak, — óh adj jelesekét!
Kik vezessék nemzetünket,
Hogy hazánk annyi vész után
Egy derültebb jövő hajnalán
Virüljön föl! virüljön föl!

T. Török J.

EMLÉKBESZÉD UTÁN.

I.

Busúl a hon,
Hull a honfi könnye
Arva sorsunk felett :
Mert ki értse,
S baját orvosolja
Nincsen Széchényije. —
Vezér-fáklyád el-kialudott
Legnagyobb fiad lenyúgodott
Hazám ! hazám !

II.

Ólts gyászt nemzet !
Gyászold jelesedet —
Széchényit a dicsőt
Benne a nap
Tünt le szép egedről,
Sirasd jaj-szóval őt. —
Nyugodj hazánk volt legnagyobb fia !
Nem feled el tégedet Hunnia
Soha ! soha !

Tobiás J

EMERSON TIT

DE BALLAGI GÉZA

II

Óh! kérem, óh!
Gyászok, jajok
Széchenyi a hős
Hőseink
Tűz és víz között
Sürgősen jöjjetek
Zyngolli házikó a tó szélénél
Könnyű szívvel és könnyű lélekkel
Soha! soha!

Tablák 3

